

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca

Facultatea de Istorie și Filosofie

**INTELLIGENCE ȘI PROCESUL GUVERNĂRII, STUDIU DE
CAZ:ROMÂNIA**

REZUMAT

-TEZĂ DE DOCTORAT-

Conducător științific: prof.univ.dr. Vasile Pușcaș

Doctorand: Consuela Bianca Faur

CUPRINS

CUPRINS	2
INTRODUCERE	4
CAPITOLUL 1. NECESITATATEA INFORMAȚIEI DE TIP INTELLIGENCE ÎN SOCIETATEA UMANĂ	8
1.1. Activitatea de informații și Biblia	8
1.2. Intelligence vs Informație	11
CAPITOLUL 2. GLOBALIZARE ȘI INTELLIGENCE	15
2.1. Efectele globalizării asupra intelligence-ului	15
2.2. Securitate colectivă în era globalizării	18
2.3. Terorism și intelligence în era globalizării	22
2.4. Crima organizată și cooperare internațională	26
CAPITOLUL 3. CARACTERISTICILE ȘI LIMITELE CICLULUI INTELLIGENCE	30
3.1. Ciclul intelligence	30
3.2. Analiza de intelligence de tip multisursă	34
3.3. Avertizarea timpurie, în intelligence-ul modern	39
3.4. Intelligence competitiv și management în intelligence	44
CAPITOLUL 4. ROMÂNIA ȘI ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE DIN PERSPECTIVA INTELLIGENCE-ULUI	47
4.1. România și NATO	47
4.2. România și ONU	54
4.3. România și UE	55
4.4. România și OSCE	60
4.5. Internaționalizarea deciziilor politice în sectorul securității	63
CAPITOLUL 5. INTELLIGENCE ȘI POLITICI PUBLICE	65
5.1. Politica de securitate, componentă a politicilor publice.	65
5.2. Intelligence și administrație publică	69
5.3. Independența serviciilor de intelligence, mit sau realitate	70
5.4. Procesul de luare a deciziilor în fundamentarea politicilor publice	73
CAPITOLUL 6. UTILIZAREA INTELLIGENCE-ULUI ÎN PROCESUL GUVERNĂRII DIN MARILE DEMOCRAȚII ALE LUMII	77
6.1. Utilizarea intelligence-ului în SUA	77
6.2. Reforma în intelligence-ul american după septembrie 2001.	83
6.3. Utilizarea intelligence-ului în Marea Britanie.	86
6.4. Utilizarea intelligence-ului în Franța	89
6.5. Utilizarea intelligence-ului în Italia.	90

6.6.Utilizarea intelligence-ului în Germania	91
CAPITOLUL 7. INTELLIGENCE ȘI CONSOLIDAREA DEMOCRAȚIEI	93
7.1.Democrație și intelligence	93
7.2. Controlul democratic al serviciilor de intelligence în S.U.A., Marea Britanie și Germania.....	96
7.3. Combaterea corupției și suportul intelligence în realizarea bunei guvernari	102
CAPITOLUL 8. ROMÂNIA ȘI SUPORTUL INTELLIGENCE ÎN PROCESUL GUVERNĂRI-STUDIU DE CAZ.....	107
8.1.Organizarea guvernării în România.....	107
8.2 Scurt istoric al serviciilor de informații din România	111
8.3.Organizarea serviciilor de intelligence din România	114
8.4.Controlul asupra serviciilor de intelligence din România	119
8.5 Demers comparativ între sistemele de supraveghere a serviciilor de intelligence din democrațiile cu tradiție și România	126
8.6 Considerente privind relația decident politic-structuri de intelligence.....	127
8.7. Comunitatea de informații din România între prezent și viitor	137
8.8. Cultura de securitate în România	148
CONCLUZII.....	152
PROPUNERI	156
BIBLIOGRAFIE	158
ANEXE	167

CUVINTE CHEIE

Guvernare,

Democrație,

Intelligence,

Politici publice,

Globalizare,

Securitate,

Cooperare,

Cultură de Securitate,

Interdependență.

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

În lucrarea, intitulată „Intelligence și procesul guvernării-studiu de caz România”, am încercat să prezentăm modul în care activitatea de intelligence este indispensabilă în realizarea procesului guvernării, în toate marile democrații ale lumii și în România.

Premiza de la care am pornit acest demers științific este că dincolo de necesitatea existenței unei culturi a securității, trebuie să înțelegem importantă suportului public pe care este necesar să îl ofere decidenților, serviciile de intelligence, în procesului de guvernare.

În România zilelor noastre, nu există încă o cultură de securitate la fel de solidă ca în democrațiile cu tradiție, nu există încă o literatură vastă în domeniul intelligence, prin care să se explice publicului larg, rolul deosebit pe care îl are comunitatea de intelligence în procesul guvernării.

După 11 septembrie 2001, serviciile de intelligence au trecut de la maniera de abordare din timpul Războiului Rece, care se baza pe amenințările la adresa statului națiune, la un climat caracterizat de amenințări transnaționale, non-statale și asimetrice, devenind necesară colaborarea globală la nivel de intelligence, care a marcat trecerea de la logica „need to know” la aceea de „need to share”.

Având în vedere faptul că politica de securitate națională, face parte din marea familie a politicilor publice, în mod incontestabil, serviciile de intelligence au intrat astăzi în spațiul public, începând să caute, să analizeze și în final să anticipeze, probleme de natură politică, economică, socială sau militară.

La primul capitol, intitulat “Importanța informației de tip intelligence în societatea umană”, am arătat că activitatea de informații este prezentă, încă de pe vremea lui Moise, iar apoi am făcut distincția între informație și intelligence, arătând că spre deosebire de informație, care are un mare grad de relativitate, intelligence-ul reprezintă informația analizată, care este prezentată decidentului, ca suport în fundamentarea deciziilor

Deoarece, echivalentul în limba română a tot ceea ce, în democrațiile cu tradiție este considerat ca fiind intelligence, apare sub titulatura de “informații” respectiv ”servicii de informații”, considerăm necesară preluarea și în limba română a termenului de intelligence, în vederea unei minime interoperabilități cu celelalte comunități de intelligence de pe mapamond și în vederea alinierii țării noastre la necesitățile mediului actual de securitate. pentru un maxim de compatibilitate cu marile comunități de intelligence din lume.

La capitolul 2, am discutat despre “ Globalizare și intelligence”, arătând efectele globalizării asupra intelligence-ului și abordând problematica crimei organizate și a terorismului, ca noua amenințare globală, imposibil de eradicat fără suportul specialiștilor din intelligence.

Globalizarea este un proces pe termen lung, care conduce către un sistem mondial global, interconectat și independent, iar câștigătorii globalizării sunt acele națiuni care

dispun de guverne participative, de tehnologii avansate, de standarde economice avansate și nu în ultimul rând, de capacitatea de a fi permanent și corect informate

Arta guvernării implică stăpânirea procesului informație-decizie politică, care trebuie permanent îmbunătățită și adaptată noilor realități de pe agenda de securitate, ținând cont de faptul ca nu mai putem face o disociere clară între politicile de securitate națională și cele de securitate globală, într-o lume tot mai marcată de fenomenul globalizării.

De asemenea, am scos în evidență importanța securității colective în contextul amenințărilor transnaționale și asimetrice care caracterizează dinamica globală, guvernele lumii trebuind să înțeleagă necesitatea de a colabora în vederea asigurării păcii și securității globale.

Extinderea continuă a interdependențelor complexe între actorii statali și non-statali creează, pe lângă amenințările asimetrice și o diminuare a capacității de asigurare a securității globale, astfel, fiind necesar ca reprezentanții comunităților de intelligence să se orienteze spre evaluarea și contracararea riscurilor globale, rolul intelligence-ului trebuind să fie unul de avertizare globală și de anticipare strategică.

La următorul capitol, am arătat caracteristicile și limitele ciclului intelligence și am evidențiat importanța deosebită a analizei intelligence de tip multisursa și a avertizării timpurii, în fundamentarea deciziilor politice.

Fazele ciclului de intelligence sunt:

- Formularea cererii de informații de către solicitant(decident politic sau militar)
- Planificarea culegerii de informații
- Culegerea de informații
- Analiza informațiilor brute și producerea de intelligence
- Diseminarea produselor către beneficiarul legal

Am arătat, în continuare, faptul că în ceea ce privește etapa de analiză, cea mai mare deficiență, ar putea fi lipsa unei structuri de analiză integrată care la rândul ei determină:

- faptul ca produsele de informație nu sunt un rezultat de fuziune; neasigurarea caracteristicilor de fuziune a produselor de informații generează disfuncționalități în transmiterea produselor de informații către alte servicii, sau încercarea de reținere a “dreptului de proprietate” asupra informațiilor
- în elaborarea analizelor și estimărilor se ajunge uneori la concluzii și aprecieri diferite, datorită inexistenței posibilității analizei colaborative, rezultând astfel, o oarecare confuzie a beneficiarilor comuni ai informațiilor
- cooperarea inter-servicii în etapa de analiză a informațiilor, este aproape inexistentă, din cauza inexistenței sistemelor și procedurilor care să permită realizarea comunicării între structurile de analiză.

O altă limită majoră a activității de intelligence, la nivel global, o constituie lipsa unei acțiuni coerente de creare a unei culturi organizaționale și a unei filozofii de tip “*need to share*”, pentru descentralizarea luării deciziilor în acest domeniu.

Astfel, ne confruntăm cu imposibilitatea elaborării unor analize și estimări globale, care să cuprindă accețiunea participativă a tuturor serviciilor de intelligence.

În continuare, la capitolul 4, intitulat “România și organizațiile internaționale din perspectiva intelligence-ului”, am arătat modul în care România este membră activă în cele mai importante organizații de securitate, referindu-ne la NATO, ONU, UE și OSCE.

În finalul acestui capitol, am dezbătut modul în care România trebuie să înțeleagă importanța internaționalizării deciziilor politice, în sectorul securității deoarece, asistăm la creșterea continuă a interacțiunilor transguvernamentale, iar elaborarea politicilor publice trebuie să se raporteze la această dinamică globală, fără precedent.

De altfel, pentru anul 2011, România și-a propus pe lângă consolidarea pragmatică a parteneriatelor și dezvoltarea cooperării cu statele din vecinătate și de pe alte continente, și participarea substanțială la efortul Uniunii Europene de actualizare a Politicii europene de vecinătate și aderarea la spațiul Schengen și sprijinirea ideii unui mecanism general aplicabil de monitorizare a combaterii corupției.

La capitolul 5, “Intelligence și politici publice”, am abordat problematica politicii de securitate, ca făcând parte din marea familie a politicilor publice

Securitatea națională văzută ca politică publică, are rol în determinarea și implementarea obiectivelor strategice și elaborarea strategiilor naționale, iar dacă percepem activitatea informativă drept “o știință socială universală care caută să înțeleagă și în final să prezică toate tipurile de probleme de ordin politic, economic, social și militar” devine evidentă apartenența intelligence-ului la politica de securitate și implicit, la ceea ce înseamnă politici publice.

Tot la acest capitol, am prezentat intelligence-ul din perspectiva administrației publice arătând că dacă privim administrația publică ca pe o sumă de acțiuni măsurabile, destinate asigurării de bunuri și servicii, utilitatea activității de intelligence poate fi măsurată prin indicatori cuantificabili, dacă ar fi să ne referim doar la procesul de management al instituțiilor abilitate în domeniu, care implică criteriile financiare sau cele legate de performanță.

Deasemenea, am analizat problematica independenței serviciilor de intelligence, arătând că gradul de independență al serviciilor de intelligence ar trebui stabilit cu justa măsură, orice derapaj spre independența excesivă sau spre un control de factură dictatorială, fiind la fel de periculos.

În final am arătat caracteristicile procesului de luare a deciziilor în fundamentarea politicilor publice arătând că în ceea ce privește luarea deciziilor în politica de securitate, în afara suportului oferit de intelligence, decidenții trebuie să anticipeze, într-o manieră strategică riscurile la adresa securității naționale

La capitolul 6, intitulat “ Utilizarea intelligence-ului în procesul guvernării din marile democrații ale lumii”, am arătat cum se folosește intelligence-ul în SUA, Marea Britanie, Franța, Italia și Germania.

În continuare, la capitolul 7, denumit “ Intelligence și consolidarea democrației”, am discutat despre asigurarea eficienței serviciilor de intelligence în orice societate democratică, care se realizează prin adoptarea unor legi care să reprezinte echilibrul între

asigurarea drepturilor și libertăților cetățenilor și asigurarea securității acestora, abordând apoi, modul în care se realizează controlul democratic al serviciilor de intelligence, în SUA, Marea Britanie și Germania.

Discutând despre combaterea corupției și suportul intelligence în procesul guvernării, am ajuns la concluzia că o societate fără corupție, implică obligatoriu suportul intelligence, fără de care decidenții politici nu își pot exercita atribuțiunile, într-un mod corect și oportun.

Ultimul capitol al tezei, care este studiu de caz, numit “ România și suportul intelligence în procesul guvernării”, am prezentat organizarea guvernului în România, alături de organizarea serviciilor de intelligence din țara noastră

De asemenea, am arătat cum se exercită controlul democratic asupra serviciilor de intelligence din România și am prezentat considerente privind relația dintre decidentul politic sau militar și reprezentanții structurilor de intelligence, modul de organizare și funcționare a Comunității Naționale de Informații și, în final, am dezbătut problematica existenței culturii de securitate în România

Fară a revendica exhaustivitate asupra subiectului, am arătat că eficiența serviciilor de intelligence este dată de modul de raportare a acestora la procesul guvernării, la modul în care contribuie la realizarea obiectivelor politice și strategice ale statului.

Cercetarea și-a propus să prezinte alături de dimensiunea teoretică, a subiectului tratat și o perspectivă practică a dezbaterilor din spațiul românesc, privind serviciile de intelligence și rolul lor în procesul guvernării, iar, în această direcție, în registrul conceptual al lucrării, pe lângă monitorizarea aparițiilor mass-media din perioada 2007-2011, legate de această tematică, și a dezbaterilor organizate de mediul academic, de instituțiile politice sau de către societatea civilă, am luat interviuri pe aceasta temă, fostului consilier prezidențial pe probleme de securitate națională și șef al Serviciului de Informații Militare, Sergiu T. Medar , fostului director al aceluiași serviciu, Adriean Parlog și fostului director adjunct al Serviciului Român de Informații, Dumitru Zamfir.

Aceste interviuri, ne-au oferit posibilitatea de a ne face o imagine de ansamblu asupra modului în care relaționează în țara noastră factorii de decizie și reprezentanții intelligence-ului, asupra nivelului de compatibilitate a Comunității Naționale de Informații cu marile comunități de intelligence de pe mapamond și asupra nevoii fundamentării unei culturi de securitate în România.

La finalul ultimului capitol al lucrării, am formulat o serie de concluzii și propuneri, care au rezultat în urma cercetării științifice pe care am întreprins-o.

Considerăm că acțiunea serviciilor de intelligence demonstrează că arta guvernării este interconectată cu procesul de informare-decizie politică, văzut în toată complexitatea sa .

De asemenea, este de dorit, ca orice om de stat să decidă din punct de vedere politic, în deplină cunoștință de cauză, profitând la nivel maxim, de produsul intelligence, în vederea realizării unei bune guvernări.

Dincolo de reforma reală care trebuie să se producă în structura organizațională de intelligence, dincolo de schimbarea raporturilor dintre liderii politici și șefii serviciilor de intelligence care vor trebui să ofere decidenților, produsul intelligence care nu numai să contribuie la realizarea securității societale, dar să și asigure “buna guvernare”, este necesară o schimbare adâncă în mentalitatea serviciilor de intelligence care trebuie să ajungă la o cooperare reală, nu numai la nivel național, cât mai ales la un nivel global.

În mediul academic, și nu numai, abordarea activității de intelligence, nu mai trebuie făcută dintr-o perspective tradițională, specifică statului națiune, ci din perspectiva cooperării internaționale, pentru a face față provocărilor de natură transnațională și internațională.

În toate marile democrații ale lumii, controlul și spravegherea serviciilor de intelligence reprezintă o condiție obligatorie a existenței democrației iar, intelligence-ul are rolul de a consolida democrația unui stat, ajutând nu numai la combaterea corupției, dar și în tot ceea ce înseamnă procesul guvernării, unde informația de tip intelligence ajută la fundamentarea deciziilor în toate sectoarele guvernării

Organizarea generală a structurilor de intelligence, întregul dispozitiv de informații și proximitatea acestor structuri cu eșalonul decizional, în cadrul aparatului de stat, este decisivă pentru exploatarea la modul just, a informațiilor.

Produsul intelligence de care beneficiază decidenții politici, reprezintă în fapt, o opțiune clară a guvernelor către raționalitate și o preocupare evidentă, pentru cunoașterea realității și, în final, pentru realizarea unei bune guvernări.

În România intelligence-ul este aliniat la standardele mediului internațional de securitate, iar prezența României în NATO și în celelalte organizații internaționale de securitate, este deosebit de apreciată.

În țara noastră, organele de stat care realizează activitatea de informații pentru siguranța națională sunt: Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, iar controlul asupra serviciilor de informații din România este realizat de către Comisiile speciale de control a activității SRI și SIE și de către CSAT.

De asemenea, apare ca prioritară, pe lângă necesitatea ca decidenții politici din România să înțeleagă importanța reală a produsului intelligence în exercitarea guvernării și înțelegerea din partea comunității de intelligence, că activitatea pe care aceștia o desfășoară trebuie pusă în slujba politicilor publice și a strategiilor guvernamentale iar funcționarea adecvată a serviciilor de intelligence trebuie în final, să asigure cetățenilor, accesul la beneficiile unei bune guvernări.

Considerăm, că în România, este necesară pregătirea guvernanților, în înțelegerea modului optim de colaborare cu reprezentanții structurilor de intelligence, în vederea realizării unei bune guvernări, intelligence-ul românesc trebuind să fie permanent conectat evoluțiilor curente în domeniul politicilor publice, doar în acest mod, putându-se realiza un intelligence eficient, în orice democrație.

De mare importanță considerăm că este acordarea unui mandat extins Comisiilor de supraveghere și control a activității serviciilor de intelligence din România, care să poată verifica și eficiența activității intelligence, precum și un mandat proactiv care să

poată modifica, dacă este cazul, politicile și operațiunile intelligence, înainte de implementarea practică .

Considerăm necesară și realizarea unei reforme legislative în România care să ducă la înțelegerea clară a atribuțiilor, competențelor și a modului de supraveghere și control, ale serviciilor de intelligence și ale celorlalte structuri departamentale ale acestora.

De asemenea, considerăm că este necesar, ca reprezentanții intelligence să le prezinte decidențiilor și efectele deciziilor acestora, trebuind deasemenea, să le ofere o continuitate informativă liderilor politici, indiferent de coloratura politică a acestora.

Reținem drept prioritară necesitatea identificării unui sistem coerent de cuantificare a performanțelor Comunității Naționale de Informații, în această direcție fiind necesară adoptarea și în acest sector, a unei culturi a performanței, deoarece scopul final al activității intelligence este acela de a contribui la realizarea unei bune guvernări

În final, considerăm necesară schimbarea imaginii preponderant negative pe care o au serviciile de intelligence din România, prin mai multă deschidere a acestora față de societatea civilă, față de toți cetățenii României

Astfel, este oportună realizarea unei culturi de intelligence prin colaborarea reprezentanților comunității de intelligence cu membrii societății civile și academice, în vederea realizării de seminarii, conferințe și workshop-uri, destinate publicului larg.

BIBLIOGRAFIE

1.LUCRARI GENERALE

- Baud, Jacques, *Encyclopedie du reiseignement et du services secret*, Nouvelle Edition, Lovangelle, Paris, 1998
- Berkowitz, Bruce, Goodman, Allan E., *Best Truth: Intelligence in the Information Age*, Yale University Press, 2000
- Berstein, Serge, *La democratie liberale*, Paris, PUF, 1988
- Bunyan, Tony, "*History and Practice of Polices in Great Britain*", London, 1988
- Buzan, B, *The Asia-Pacific: What Sort of Region, In What Sort of World*, Mc Grew Book, 1998
- Cline, Ray S., *The CIA: Reality vs Mith*, Washington DC, 1982
- de la Dehesa, Guillermo, *Învingători și învinși în globalizare*, Editura Historia, București, 2007

- Diamond, Larry, Chu, Yun-han,. Platter, Marc F, Tien, Hung-mao, *Cum se consolidează democrația*, Editura Polirom, Iași, 2004
- Durandine, Catherine, *CIA în război*, editura Incitatus, Bucuresti, 2003
- Forcade, Oliver, *Serviciile secrete. Puterea și informația secretă în lumea modernă*, Editura Cartier, Bucuresti, 2008
- Friedman, Thomas L., *Lexus și măslinul*, Editura Polirom, Iași, 2008
- Ghica, Luciana Alexandra, Zulean Marian, *Politica de securitate națională: concepte, instituții, procese*, Editura Polirom, Iași, 2007
- Gobson, Roy, *Intelligence Requirement for the 1980: Intelligence and Policy*, Lexington Book, 1986
- Goodin, Robert E., Klingemann, Hans Dieter, *Manual de știință politică*, Polirom, Iasi,2005
- Goldstein, Joshua S., Pevehouse, Jon C., *Relații Internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2008
- Handel, Michael I., *War, Strategy and Intelligence*, US Army College, Frank Cass, London, 1989
- Held, David, Mc Grew, Antony, Goldblatt, David, Perraton, Jonathan, *Transformari globale. Politică, economie și cultură*, editura Polirom, Iasi, 2004
- Herman, Michael, *Intelligence Power in Peace and War*, Cambridge University Press, 1996
- Hobsbawm, Eric, *Globalisation, Democracy and Terrorism*, Little, Brown Book Group, London, 2007
- Hughes, T.L, *The Fate of Facts in the World of Men- Foreign Policy and Intelligence Making*, New York, 1986
- Johnson, Lock K., *US Intelligence in a Hostile World*, Yale University Press, 1993
- Kent ,Sherman, *Strategic Intelligence for American World Policy*, Princeton University Press, 1949
- Kessler ,Ronald, *FBI*, edit. Alfa, Bucuresti, 2002

- Kissinger, Henry, *Diplomația*, Editura BIC ALL, București, 2003
- Kolodziej, Edward A., *Securitatea și Relațiile Internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2007
- Lacoste, Pierre, en dialogue avec Francois Thual, *Services secretes et Geopolitique*, Lavauzelle, 2001
- Libaert ,Thierry, *Comunicarea de criză*, Editura C.H. Beck, București, 2008
- Lowenthal, Mark, *Intelligence from Secrets to Policy*, CQ Press, Washington DC, 2003
- Maior, George Cristian, *Incertitudine.Gândire strategică și relații internaționale în secolul XXI*, RAO, București, 2009
- Maior, George Cristian, *Noul Aliat.Regândirea politicii de apararea a României la începutul secolului XXI*, RAO, București, 2009
- Maior, George Cristian , *Un razboi al minții.Intelligence, servicii de informații și cunoaștere strategică în secolul XXI*, RAO, București, 2010
- Mearheimer, John J. ,*Tragedia politicii de forță. Realismul Ofensiv și lupta pentru putere*, Editura Antet, Bucuresti,2004
- Miroiu, Adrian, Rădoi, Mirelle, Zulean, Marian, *Politici publice*, Politeia- SNSP, Bucuresti, 2002
- O'Neill, Onora, *A Question of Trust*, Cambridge University Press, 2002
- Păun, Vasile, *Puterea informațională*, Edituta Tritonic, București, 2005
- Petrescu, Stan, *Despre intelligence. Spionaj si contraspionaj*, Editura Militară, Bucuresti, 2007
- Petrescu Stan, *Despre intelligence și putere*, Editura Militară, București, București, 2009
- Peters, Thomas J., Waterman, Robert H., *In Search of Excellence:Lessons from America's Best Run Companies*, Warner Books, New York,1982
- Pivaru, Corneliu, *Lumea secretelor. O modalitate de a înțelege informațiile strategice*, editura ANI,Bucuresti, 2004

- Pușcaș, Vasile, *Relații Internaționale/Transnaționale*, Editura Sincron, Cluj-Napoca, 2005
- Pușcaș, Vasile, *Managing Global Interdependencies*, Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2010
- Rosenau, J., Czempiel, E.O, *Governance without Government*, Cambridge University Press, Cambridge, 1992
- Rupp, George, *Globalization Challenged: Conviction, Conflict, Community*, Columbia University Press, New York, 2006
- Shaun, Riordan, *Noua diplomație. Relații internaționale moderne*, Editura Antet, Bucuresti, 2004
- Shulsky, A.N., *Silent Warfare: Understanding the World of Intelligence*, Washington DC: Brassey's, 1991
- Shulsky, Abraham N., Schmitt Garry J., *Razboiul tăcut. Introducere în universul serviciilor secrete*, Polirom, București, 2008
- Smith, Hedrik, *Jocul Puterii*, edit. ALL, Bucuresti, 1998
- Stiglitz, Joseph E, *Mecanismele globalizării*, Editura Polirom, 2008
- Timofte, Alexandru Radu, *Originile și mărirea, declinul și renașterea lumii informațiilor secrete*, editura ANI, Bucuresti, 2004
- Treverton, Gregory F., *Intelligence for an Age of Terror*, Cambridge University Press, New York, 2003
- Treverton, Gregory F., *Reshaping National Intelligence in an Age of Information*, Cambridge University Press, 2003
- Tsang, Steve (editor), *Serviciile de informații și drepturile omului în era terorismului global*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2008
- Tsang, Steve (editor), *Intelligence and Human Rights in the Era of Global Terrorism*, Praeger Security International, Wesport CT, 2007
- Tugwell, Franklin, *Search for Alternatives: Public Policy and the Study of the Future*, Witrop Publisher, Cambridge, 1973

- Turner, Michael A., *Why Secret Intelligence Fails*, Pomac Books Inc., Virginia, 2005
- Waltz, Kenneth, *Teoria politicii internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2006
- Waltz, Kenneth, *Man, the State and War*, Columbia University Press, New York, 1954

2. LUCRĂRI SPECIALE

- Aldrich, Richard J, Hopkins, Michael F, *Intelligence Defence and Diplomacy*, Frank Cass, 1995
- Anghel, Gheorghe N., Anghel, Gheorghe Gh., *Componente ale securității naționale a României*, Editura Societății Tempus, București, 1996
- Andrew, Cristopher, *Her Majesty's Secret Services: The Making of the British Intelligence Community*, New York, 1986
- Barger, Deborah G., *Towards a Revolution in Intelligence Affairs*, RAND Corporation, Santa Monica, 2005
- Berkowitz, Bruce D., Goodman, Allan E., *Strategic Intelligence for American National Security*, New Jersey, Brooking Institution, Washhington D.C., 1998
- Betts, Richard, *Surprise Attack*, Brooking Institution, Washington D.C, 1982
- Born Hans, Leigh Ian, *Legalitatea standardelor si superioritatea practicii pentru supravegherea Agenției Intelligence*, Editura Publishing House of the Parliament of Norway, 2005
- Bruneau, Thomas C., Boraz, Steven C., *Reforming Intelligence. Obstacles to Democatic Control and Effectiveness*, University of Texas Press, Austin, 2007
- Carl, Leo D, *The International Dictionary of Intelligence*, Washington DC, 1990
- Codevilla, Angello, *Informing Statecraft: Intelligence for a New Century*, The Free Press, New York, 1992
- Dearth, Douglas H , Goodden R. Thomas, *Strategic Intelligence:Theory and Application,,* Washington DC, JMITC, 1995

- Ford, H. P., *Estimative Intelligence: the Purposes and Problems of National Intelligence Estimating*, University Press of The United States , Defense Intelligence College, 1993
- George, Roger Z., Kline, Robert, *Intelligence and the National Security Strategist: Enduring Issues and Challeges*, National Defence University Press, Washington D.C., 2004
- George, Roger Z., Bruce, James B., *Analyzing Intelligence: Origins, Obstacles and Innovation*, Washington D.C., Georgetown University Press, 2008
- Gutjahr, Melanie, *The Intelligence Archipelago- The Community Struggle to Reform in the Globalization Era*, Center Of Strategic Intelligence Research, Washington DC, 2005
- Johnston, Rob, *Analytic Clture in the US Intelligence Community*, The Center for the Study of Intelligence, Central Intelligence Agency, Washington D.C., 2005
- Krizan, Lisa, *Intelligence Essentials for Everyone*, Washington, DC: Joint Military Intelligence College, 1999
- Medar, Sergiu T., *Informațiile militare în contextul de securitate actual*, Editura CTEA, București, 2006
- Medar, Sergiu T., *Intelligence pentru comandanți*, Editura Centrului Tehnic Teritorial al Armatei, București, 2007
- Medar, Sergiu T., *Transformarea NATO- Intelligence, și Informații militare în contextul de securitate actual*, Editura Centrului Tehnic al Armatei, București, 2006
- Moore, David T., *Critical Thinking and Intelligence Analysis*, National Defence Intelligence College, Washington D.C., 2007
- Pârlog, Adrieana *Analiza informațiilor–Curs de informații militare*, București, Editura Universitatii Natioale de Aparare „Carol I”, 2005
- Treverton, Gregory F., Jones, Seth G., Boraz, Steven, Lipsy, Phillip, *Towards a Theory of Intelligence. Workshop Report*, RAND Corporation, 2006

2. STUDII, ARTICOLE ȘI PUBLICAȚII

- Barnds, W.J., “Intelligence Function”, în *Report of Commission on the Organization of Government for the Conduct of Foreign Policy*, (vol 70), Washington DC, Anexa U, 2003
- Brady, Hugo, “ Intelligence Emergencies and Foreign Policy: The EU’s Role in Counterterrorism”, *Center of European Reform (CER)*, London, iunie 2009
- Bruneau, Thomas, Matei, Cristiana, “ Democrațiile: Transparență și Securitate”, *Revista 22 Plus*, anul XV, nr.266, 23 noiembrie 2008
- Cooper, Chester L., “ The C.I.A. and Decision Making”, în *Foreign Affairs*, ianuarie 1972
- Frost, Ellen L., “Globalization and National Security: A Strategic Agenda”, în *The Global Century*, ed. Richard Kluger and Ellen L. Frost, 2000
- Gobson, Roy, “ Intelligence and Security” în *Security Studies for the 21 Century*, Brassey’s 1997
- Greenberg, Maurice R, Haas, Richard N., “Making Intelligence Smarter”, în “*Council of Foreign Relations*”, 1998
- Hastedt, Glenn.P., “Intelligence and US Foreign Policy; How to Measure Success”, în *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*, 1991
- Hänggi, Heiner and Winkler, Theodor H., *Challenges of Security Sector Governance*, Münster, 2003
- Langseth, Peter, Stepenhurt, Rick, Pope, Jeremy , “The Role Of a National Integrity Sistem in Fighting Corruption”, *Document de Lucru EDI*, Washington DC, Banca Mondială, 1997
- Lahneman, W.J., “The Need for a New Intelligence Paradigm” in *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*, nr.23/2010

- Mureșan, Mircea, Malescu, Simona, „Amenințări și conflicte în spațiul OSCE”, Revista *Impact Strategic*, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, nr.1/2006
- Queen, Ira C., “ The Value of Security Cooperation”, *The DISAM Journal*, 28, nr.3. 2006
- Rudner, M. “The Globalisation of Terrism: Canada’s Intelligence Response to the Post-September 11 Threath Enviroment”, *Canadian Issues*, 2002
- Salmon, Robert, de Linares, Yolaine, “L’intelligence competitive; une combination subtile pour gagner ensemble”, în “ *Economica*”, Paris, 1997
- Serageldin, Ismail, Landell-Mills, Pierre, “Governance and the External Factor”în *Proceedings of the World Bank Annual Conference on Development Economics*, Washington D.C., 1991
- Tangredi, Sam I., “ All Possible Wars? Toward a Consensus View of the Future Security Enviroment”, 2001-2025”, *MCNair Paper 63*, Institute for National Strategic Studies, Washington DC
- Torias Xavier, “ Cadrul legal și serviciile de intelligence”, în *Securitate și democrație.Viitorul serviciilor de intelligence*, San Lorenzo Escorial, iulie, 2000
- ” *USA Centralizes Terror Threats Asseasment*”, în *Jane’s Intelligence Review*, martie, 2003

DOCUMENTE ȘI RAPOARTE OFICIALE

- *Carta albă a securității și apărării naționale*, www.gov.ro
- Consiliul Superior de Apărare a Țării, *Cartea Albă a Crimei Organizate și a Corupției*, 1998, www.securitatenationala.ro,
- Consiliului Suprem de Apărare a Țării, *Doctrina națională a informațiilor pentru securitate*, 2004, www.securitatenationala.ro
- Constituția României, 2003, www.cdep.ro
- Executive Order 12333 - United States Intelligence Activities, 1981, www.cia.gov
- Hotărârea Guvernului nr. 585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România, www.cdep.ro
- Instrucțiuni de Securitate ale Agenției Naționale de Securitate (N.S.A.) a SUA www.archives.gov
- Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004, www.nct.gov
- USA PATRIOT ACT, decembrie, 2001, www.mba.org
- US Government, *A Tradecraft Primer: Structured Analytic Techniques for Improving Intelligence Analysis*, [http:// www.cia.gov/ library/center-for-the-study-of-intelligence/csipublication/books-and-monographs/Tradecraft%20 Primer-apr09.pdf](http://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csipublication/books-and-monographs/Tradecraft%20Primer-apr09.pdf)
- Legea 51/1991 privind siguranța națională, Monitorul Oficial, nr 163/1991
- Legea 14/1992 privind organizarea S.R.I., Monitorul Oficial, nr 33/1992
- Legea nr. 1/1998 privind organizarea S.I.E., Monitorul Oficial, nr.40/2007
- Legea 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliul Suprem de Apărare a Țării,
- Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, Monitorul Oficial, 248/2001
- Strategia de securitate națională a României, 2007, www.precidency.ro

- Președenția României – Secretariatul Consiliului Național de Acțiune Împotriva Corupției și Crimei Organizate – „Considerații asupra fenomenului crimei organizate internaționale și corupției”, CN/ 183/26.03.1999, p. 15
- Rapoartele oficiale ale S.R.I., 2007-2010, www.sri.ro
- Rapoartele oficiale ale S.I.E., 2007-2010, www.sie.ro
- Reglementări de securitate ale Consiliului European, Decizia Consiliului 2001/265/EC

Alte adrese de internet:

- www.adevarul.ro
- www.fas.org/irp/
- www.janes.com
- www.just.ro
- www.mai.ro
- www.mapn.ro
- www.odci.gov/cs
- www.rand.org
- www.romanioliberal.ro
- www.senat.ro
- www.spp.ro
- www.stsnet.ro
- www.ziare.com

